

بررسی رابطه اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی با امنیت

عمومی استان کردستان

جعفر حسین پور^۱، رضا عبدالرحمانی^۲، حسن جلیلی^۳

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۸/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۹/۲۱

چکیده

بدون شک می‌توان اذعان نمود که عنصر امنیت قادر است زمینه شکوفایی استعدادها و تکامل یک جامعه را فراهم نماید و اگر امنیت بویژه در مناطق مرزی محقق نشود خلاقیت‌ها فعالیت پیدا نخواهد کرد. یکی از مهمترین مؤلفه‌های امنیت مرزی اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی این مناطق می‌باشد که با وجود این دو مؤلفه می‌توان گفت امنیت در این مناطق ارتقاء پیدا کرده است. لذا تحقیق پیش رو با هدف بررسی نقش اشتغال - زایی و توسعه اقتصادی در مناطق مرزی با امنیت عمومی استان کردستان انجام گرفته است و در واقع محقق در پی پاسخ به این مسئله است که اگر مشکل بیکاری و توسعه نیافتگی اقتصادی در مناطق مرزی حل و فصل شود چه تأثیری بر امنیت خواهد گذاشت و رابطه میان این دو متغیر چگونه است؟ محقق سعی نموده است از روش توصیفی و تحلیلی با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای و یافته‌های میدانی و با تجزیه و تحلیل آماری داده‌های بدست آمده به اهداف تحقیق نزدیکتر شود. و با بهره‌گیری از نرم افزار SPSS و متغیرهای موجود در تعداد ۱۷۱ پرسشنامه برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده نماید. محقق در تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده نموده است. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که بین اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی برای مرزنشینان و امنیت عمومی استان کردستان رابطه وجود دارد و از میان متغیرهای اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی، شاخص جذب و اشتغال بومیان محلی و رونق اقتصادی منطقه بیشترین تأثیر و سرمایه‌گذاری افراد غیر بومی و توازن بین عرضه و تقاضای کالا نسبت به سایر متغیرها کمترین تأثیر را در امنیت عمومی استان داشته است.

واژگان کلیدی:

اشتغال‌زایی، توسعه اقتصادی، مناطق مرزی، امنیت، امنیت عمومی

۱. استادیار دانشگاه علوم انتظامی (نویسنده مسئول)

۲. استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین؛ rar0664@yahoo.com

۳. کارشناسی ارشد رشته اطلاعات. دانشگاه علوم انتظامی امین دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی

۱. بیان مسئله

امروزه کارشناسان، مؤلفه‌های امنیت را در تمامی ابعاد سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی پیگیری می‌کنند. با وجود این که اصطلاح «امنیت عمومی» در مواضع مختلفی از اسناد حقوق بشری به کار گرفته شده است اما تا کنون، هیچ یک از اسناد حقوق بشری تعریفی از این اصطلاح ارائه نشده است. در امنیت عمومی تمامی افراد جامعه صرف نظر از هر نوع گرایش، دینی، سیاسی، قومی و نژادی مد نظر بوده و امنیت قشر یا گروه مشخص مورد هدف نیست بلکه ممکن است برای هر قشر یا گروهی از شهروندان حادث گردد (صادقی، ۱۳۸۶: ۸).

داشتن مرزهای کنترل شده و مناطق مرزی بدون تنش و بحران، در برقراری امنیت و اعمال حاکمیت دولت در هر کشور، نقش کلیدی و هدایت کننده داشته و از سوء استفاده و دخالت دشمنان داخلی و خارجی می‌کاهد. همان طور که می‌دانیم امروزه یکی از مسائلی که تأثیر مستقیم و بدون واسطه بر امنیت استان‌های مرزی دارد مسئله اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی آن استان‌ها است و امنیت اقتصادی و رفاه عمومی از چنان اهمیتی برخوردار است که به عنوان یکی از زیر شاخه‌های امنیت ملی هر کشور قابل بررسی است. طوری که توسعه نیافتگی هر کشور به مراتب می‌تواند تهدیدی برای امنیت ملی آن کشور باشد.

استان‌های مرزی کشور دارای ویژگی‌های خاصی همچون انزوای جغرافیایی و دور بودن از مرکز، دوری از قطب‌های صنعتی - اقتصادی، حاکمیت فرهنگ سنتی، عدم توسعه در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی و فرهنگی و همچنین عدم امنیت پایدار می‌باشد. این مناطق با داشتن این ویژگی‌ها از نقاط حساس و استراتژیک کشور به شمار می‌آیند.

تجارت جهانی امروزه به عنوان موتور توسعه هر کشوری محسوب می‌گردد و کشورهای در حال توسعه ای مانند ایران به منظور رسیدن به این مهم دنبال حضور در بازارهای تجاری

می‌باشند و یکی از روش‌های رسیدن به آن توسعه مناطق مرزی و گسترش مبادلات منطقه - ای می‌باشد، از مهمترین فواید این مبادلات ایجاد اعتماد و کاهش اختلافات مرزی است (سعیدی و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۶).

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با توجه به شرایط موجود و برابر مصوبه های مجلس شورای اسلامی اقداماتی را در خصوص ایجاد امنیت در مرزها انجام داده است لیکن با عنایت به اهمیت موضوع و علی‌رغم اذعان بسیاری از سا زمان‌ها و ادارات بر ضرورت کنترل مرز و نظارت هوشمندانه بر آن، به سبب فقدان انجام پژوهش های روش مند هنوز به درستی مشخص نیست که شیوه‌های استقرار امنیت در مناطق مرزی کدامند؟ و چگونه می‌توان نسبت به افزایش آن اقدام نمود تا از آسیب‌هایی چون اقدامات سوء امنیتی در سایه فعالیت‌های غیر قانونی، عدول از چارچوب قوانین و اساس نامه‌ها و ... پیشگیری نمود. بنابراین محقق با بیان مسئله اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی و میزان تأثیر - گذاری آن بر امنیت عمومی استان کردستان در پی یافتن راهکارهای مناسب برای حل مسئله می‌باشد. به‌تعبیر دیگر مسئله اصلی این تحقیق آن است که رابطه میان اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی با امنیت عمومی استان کردستان مشخص شود.

۲. مبانی نظری

۱-۲. پیشینه تحقیق

فریدون احمدی (۱۳۹۱) در مقاله خود تحت عنوان «بررسی میزان موفقیت بازارچه های مرزی در تحقق اهداف تعیین شده برای آنان» که با پیمایش از ۵۰۰ نفر از فعالان و ساکنین مناطق مرزی و ۵۰ نفر از پرسنل مرزبانی در سطح کشور انجام گرفته بود؛ به این نتیجه رسیده بود که: بازارچه‌های مرزی در تحقق اهدافی چون ارتقای وضعیت اجتماعی و ایجاد و احساس امنیت در مناطق مرزی موفقیت نسبتاً مناسبی را داشته‌اند. به عبارت دیگر اهداف اجتماعی و سیاسی ایجاد بازارچه‌های مرزی در حد انتظار بوده است. از طرف دیگر میزان موفقیت بازارچه‌های مرزی در کاهش قاچاق کالا و ارتقای وضعیت اقتصادی ساکنین

مناطق مرزی در حد متوسط بوده است. یافته دیگر دیگر این تحقیق به زعم ساکنین مناطق مرزی و پرسنل مرزبانی آن بود که عوامل متعددی بر عدم تویق کامل بازارچه های مرزی در تحقق اهداف مربوطه تاثیر گذار بوده است. از جمله این عوامل می توان به ضعف امکانات اساسی و زیربنایی در بازارچه ها، تعدد مراکز تصمیم گیری در بازارچ ه ها، عدم ایجاد واحدهای صنعتی در مناطق مرزی، عدم حمایت از بخش خصوصی در تجهیز امکانات بازارچه ها، مکان یابی نادرست بعضی از بازارچه ها و ضعف دانش ساکنین مناطق مرزی اشاره نمود.

خالد اسماعیل زاده و سایرین (۱۳۹۲) در مقاله تحت عنوان «ارزیابی جایگاه بازارچه های مرزی در امنیت و توسعه پایدار شهرهای مرزی، مطالعه موردی : شهرستان سردشت» بازارچه های مرزی را به دلیل واقع شدن در کنار مرزها، موجب ایجاد فضایی می دانستند که باید نسبت به آن تأمل و دقت لازم به عمل آید. در واقع هر دولتی بخواهد در کشور امنیت برقرار کرده و شرایط و امکانات سازندگی را فراهم کند باید از مرزهایی مطمئن برخوردار باشد. نتایج این مطالعه نشان می دهد که فعالیت بازارچه مرزی شهر سردشت باعث ایجاد اشتغال مستقیم و غیر مستقیم در توسعه شهری (حمل و نقل بار و مسافر، عملیات بارگیری و غیره) شده که سهم اشتغال غیر مستقیم به مراتب بیشتر از اشتغال مستقیم می باشد. فعالیت بازارچه مرزی شهر سردشت باعث افزایش درآمد مرزنشینان این شهر گردیده که در این میان درصد کمی بیشترین درآمد و سهم اکثریت به مراتب کمتر می باشد. استقرار بازارچه مرزی و ایجاد اشتغال برای ساکنین مرزنشین تا حدی توانسته است از خیل عظیم مهاجران روستایی به شهر بکاهد در این راستا ایجاد بازارچه مرزی در منطقه سردشت نقطه عطفی در تولید، ایجاد اشتغال، تثبیت جمعیت مرزنشین، افزایش درآمد و توسعه پایدار محسوب می شود و همکاری های متقابل منطقه ای را افزایش می دهد که نمونه با رز آن همکاری متقابل بین دو کشور ایران و عراق است. روش تحقیق پژوهش حاضر به صورت توصیفی-تحلیلی می باشد.

مصطفی قادری حاجت (۱۳۸۸) در مقاله خود تحت عنوان «تبیین نقش بازارچه‌های مرزی در امنیت و توسعه پایدار نواحی پیرامون مطالعه موردی: بازارچه‌های مرزی استان خراسان جنوبی» این فرضیه را طرح نموده که: بازارچه‌ها پتانسیل بالایی در افزایش امنیت و توسعه پایدار نواحی پیرامون خود دارند. یافته‌های این تحقیق بیانگر این مطلب است که بازارچه‌های مورد نظر تا حدود زیادی توانسته‌اند در توسعه نواحی پیرامون خود تأثیر مثبت بگذارند که این امر بستر لازم را برای افزایش امنیت در ابعاد مختلف فراهم آورده است.

کامبیز ملایی (۱۳۸۹) در مقاله خود تحت عنوان «مرز و تأثیرات آن بر جرائم از دیدگاه جامعه‌شناسی انحرافات، با تأکید بر رویکرد پیشگیری از قاچاق کالا» به این نتیجه رسیده بود که مهم‌ترین عامل تأثیر گذار بر وقوع و افزایش جرائم مرزی، چربیدن ریسک و به خطر انداختن خود در قبال وارد کردن کالاهای غیر قانونی و غیر مشروع می‌باشد. بر اساس یافته‌های این تحقیق؛ متغیر اقتصادی همراه با متغیر فرهنگی تأثیر بیش‌تر بر ایجاد و یا عدم ایجاد جرائم مرزی دارد. بدین معنی که فشارهای متغیرهای اقتصادی افراد را به این مورد سوق می‌دهد و متغیر فرهنگی نیز انجام این عمل را بدلیل مشابهت‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی سهل‌تر و آسان‌تر می‌نماید.

حسین زینی اردکانی و حسین ابراهیمی (۱۳۹۱) در مقاله خود تحت عنوان «نقش بازارچه‌های مرزی در توسعه امنیت» آورده است که این مسأله امروزه روشن و بدیهی است که سطح قابل توجهی از نیازهای مردم مرزنشین از طریق مبادلات مرزی تأمین می‌شود و هدف از تأسیس بازارچه‌های مرزی توسعه روابط تجاری با کشورهای همسایه و ایجاد اشتغال و امنیت می‌توان عنوان نمود.

نتیجه یافته‌های مطالعات پیشینیان (جدول شماره ۱)

ردیف	منبع نام	عنوان	یافته‌ها	نتیجه
۱	مقاله ۱۳۸۸	«تبیین نقش بازارچه های مرزی در امنیت و توسعه پایدار نواحی پیرامون مطالعه موردی : بازارهای مرزی استان خراسان جنوبی»	یافته‌های این تحقیق بیانگر این مطلب است که بازارچه‌های مورد نظر تا حدود زیادی توانسته اند در توسعه نواحی پیرامون خود تأثیر مثبت بگذارند که این امر بستر لازم را برای افزایش امنیت در ابعاد مختلف فراهم آورده است.	محقق در این مقاله به این نتیجه رسیده بود که بازارچه‌ها در بعضی از شاخصه‌ها مانند: بهبود وضعیت تحصیلی و ارتقاء سطح علمی ساکنان مناطق مرزی دارای کارکرد منفی بوده است که این نکته‌ای قابل تامل می‌باشد
۲	پایان نامه ۱۳۹۱	«بررسی میزان موفقیت بازارچه‌های مرزی در تحقق اهداف تعیین شده برای آنان»	یافته‌های این تحقیق بیانگر این مطلب است که بازارچه های مرزی در تحقق اهداف مهمی چون ایجاد اشتغال و رفع بیکاری در مناطق مرزی عملکردی کمتر از حد انتظار داشته‌اند و در این راستا چندان موفق نبوده‌اند.	بازارچه‌های مرزی در تحقق اهدافی چون ارتقای وضعیت اجتماعی و ایجاد احساس امنیت در مناطق مرزی موفقیت نسبتاً مناسبی را داشته‌اند. به عبارت دیگر اهداف اجتماعی و سیاسی ایجاد بازارچه - های مرزی در حد انتظار بوده است.
۳	کتاب ۱۳۹۲	«ارزیابی جایگاه بازار- های مرزی در امنیت و توسعه پایدار شهر های مرزی» مطالعه موردی : «شهرستان سردشت»	ایجاد بازارچه مرزی در منطقه سردشت نقطه عطفی در تولید، ایجاد اشتغال، تثبیت جمعیت مرزنشین، افزایش درآمد و توسعه پایدار محسوب می شود و همکاری های متقابل منطقه‌ای را افزایش می‌دهد که نمونه بلوز آن همکاری متقابل بین دو کشور ایران و عراق است.	نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که فعالیت بازارچه مرزی شهر سردشت باعث ایجاد اشتغال مستقیم و غیر مستقیم در توسعه شهری (حمل و نقل بار و مسافر، عملیات بارگیری و غیره) شده که سهم اشتغال غیر مستقیم به مراتب بیشتر از اشتغال مستقیم می‌باشد.
۴	مقاله ۱۳۸۹	«مرز و تأثیرات آن بر جرائم از دیدگاه جامعه شناسی انحرافات» با تأکید بر رویکرد پیشگیری از قاچاق کالا	بر اساس یافته‌های این تحقیق متغیر اقتصادی، همراه با متغیر فرهنگی تأثیر بیش تر بر ایجاد و یا عدم ایجاد جرائم مرزی دارد. بدین معنی که فشار متغیرهای اقتصادی افراد را به این مورد سوق می‌دهد و متغیر فرهنگی نیز انجام این عمل را به دلیل مشابهت های مختلف فرهنگی آسان تر می نماید.	نتایج این مقاله گویای این موضوع است که مهم ترین عامل تأثیر گذار بر وقوع و افزایش جرائم مرزی، چربیدن ریسک و به خطر انداختن خود در قبال وارد کردن کالاهای غیر قانونی و غیر مشروع می باشد.

۵	مقاله ۱۳۹۱	نقش بازارچه‌های مرزی در توسعه امنیت	به استناد یافته‌های این تحقیق سطح قابل توجهی از نیازهای مردم مرزنشین از طریق مبادلات مرزی تلقین می‌شود.	نتایج حاصل از این مقاله حاکی از آن است که بازارچه‌های مرزی می‌تواند بر توسعه روابط تجاری با کشورهای همسایه و ایجاد اشتغال و امنیت تأثیر بسزایی داشته باشد.
---	---------------	-------------------------------------	---	--

۲-۲. تعریف مفاهیم

امنیت در معنای لغوی شامل تشویق و ترس، آسودگی و اطمینان خاطر است. بنابراین، به رغم گسترده‌گی عملکرد پلیس، امنیت شهروندان در مفهوم عدم تشویق و نگرانی برای زندگی، زمانی تأمین می‌گردد که مشکلات گریبانگیر افراد نیز متولی داشته و توسط سازمانهای جامعه حل و فصل شود. بیکاری و عدم امکان تأمین معاش به دلیل بیماری، از جمله مواردی است که آرامش و آسودگی خیال را از افراد سلب نموده، مانع زندگی متعارف شده و زمینه‌های جرم‌زایی و آسیب‌پذیری را رقم می‌زند. امنیت در لغت به معنای در امان بودن، بی‌بیمی، آسایش، بی‌هراسی (معین، ۱۳۷۵: ۳۵۴).

امنیت در برگرفته دو رکن اصلی است که عبارتند از: الف) امنیت در فضای مناسبات میان قدرت رسمی و شهروندان معنا و مفهوم می‌یابد تا از این طریق امکان اعمال قدرت مشروع فراهم آید.

ب) امنیت ناظر به نوع مناسبات بین شهروندان است تا از این طریق امکان پالایش مناسبات از مفساد احتمالی، فراهم آید (افتخاری، ۱۳۸۴: ۲۵).

۲-۳. دیدگاه‌های امنیت عمومی

دیدگاه اول؛ ملت‌ها و دولت‌ها معتقدند که تغییر امنیت ملی بعنوان کارویژه دولت‌ها از مهمترین تکالیف دولت‌هاست که با تکیه بر امکانات و روش‌های ملی این مسؤلیت را انجام می‌دهند. این دیدگاه بر این اعتقاد است علی‌رغم اینکه فرایند جهانی شدن در بحث سیاست می‌خواهد قدرت دولت‌ها را به نفع نهادهای غیر دولتی کاهش دهد ولی هنوز هم قدرت دولت‌ها در سطح روابط بین‌الملل نقش اول را بازی می‌کند.

دیدگاه دوم؛ طراحان نظم نوین جهانی اعتقاد دارند دیدگاه اول باعث بروز تنوع و تعداد استراتژی امنیتی خواهد شد و یک نوع هرج و مرج امنیتی در جهان بوجود خواهد آمد که در این صورت عملکرد دولت‌های ملی امنیت جهان را نیز به هم خواهد زد. بنا بر این، این نظم نوین جهانی یکی از بلندترین اهداف متمرکز کردن سیاست کنترل امنیت در سطح جهان است.

دیدگاه سوم؛ بر پایه اصول جهانی شدن هر روز از قدرت دولت‌های مرکزی به نفع مؤسسات خصوصی از یک طرف و از سوی دیگر به سمت همکاری‌های متقابل جهانی کاسته خواهد شد. بنا بر این نهادهای غیر حکومتی فارغ از تعلقات ملی و صرفاً "به تبعیت از قوانین بین‌المللی به شکل نهادهای واسطه‌ای بین حکومت‌های ملی و مردم از یک طرف و بین دولت و دولت‌های خارجی از طرف دیگر نقش همکاری‌های جهانی را فارغ از دیدگاه‌های ایدئولوژیک به عهده خواهد داشت (حیدری، ۱۳۸۴: ۴).

از مفاهیم بالا این چنین می‌توان نتیجه گرفت که دولت‌ها برای تضمین امنیت عمومی و ملی خود بایستی بر افزایش سطح مشارکت عمومی مردم از طریق ایجاد نهادهای مردمی نظیر شوراهای اتحادیه‌ها تأکید داشته تا از این زاویه ظرفیت نظام سیاسی را برای مقتضیات و نیازمندی‌های سیاسی جهان غرب در روابط و امنیت بین‌الملل این حوزه تبلور یابند. دیدگاه چهارم؛ دیدگاه سنتی: در این نظریه امنیت صرفاً «به معنای حصول شرایط فردی، گروهی و اجتماعی است که عاری از خشونت و پرخاشگری می‌باشد.

دیدگاه پنجم؛ دیدگاه مدرن و نوین: در این نظریه مفهوم امنیت هم‌ایمنی ناشی از فقدان خشونت را در بر می‌گیرد و هم‌مبتنی است بر شرایطی که انسان به لحاظ شغلی، خانوادگی، فکری، عقیدتی، سیاسی، فرهنگی و مانند آن در آسودگی و یا در رفاه و آسایش باشد (ربیعی، ۱۳۸۳: ۲۱).

از نظر مسعود چلبی؛ ناامنی حالات یا موقعیت‌هایی هستند که نظم انسجام و آرامش جامعه را بر هم می‌زنند (چلبی، ۱۳۷۵: ۸۳). آرنولد و لفرز؛ امنیت عمومی را در معانی عینی،

نبود تهدید برای ارزش‌های کسب‌شده و در معانی ذهنی عدم ترس و وحشت بر ارزش- هاست (وائقی، ۱۳۸۰: ۱۳).

باری بوزان می‌گوید «امنیت از لحاظ مفهومی ضعیف و از نظر تعریف مبهم ولی از نظر سیاسی قدرتمند باقی مانده است. زیرا راه را برای طرح راهبردهای بسط قدرت ابتکار نخبگان سیاسی و نظامی باز می‌گذارد» باری بوزان برای اولین بار اصطلاح امنیت را در کتاب «مردم، دولت‌ها و هراس» به کار برد. امنیت عمومی از نظر بوزان به حفظ ویژگی‌هایی اشاره دارد که بر اساس آن افراد خود را به عنوان یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند. یا به عبارتی امنیت با جنبه‌هایی از زندگی فرد ارتباط پیدا می‌کند که هویت گروهی او را شکل می‌دهد (قالیباف و دیگران، ۱۳۸۴: ۷۳-۷۴).

برخی از کارشناسان احساس امنیت را در یک جامعه مهم‌تر از وجود امنیت در آن می‌دانند زیرا ممکن است در جامعه‌ای امنیت از لحاظ پلیسی وجود داشته باشد اما فرد احساس امنیت نکند به عبارت دیگر موضوع امنیت از فرد شروع شده و به خانواده، جامعه و نظام بین‌المللی ختم می‌شود.

نظریه و لفرز راجع به امنیت عمومی؛ و لفرز بر این عقیده است که اگر چه می‌توان امنیت را به نبود تهدید برای ارزش‌های مورد احترام و خواسته شده یک بازیگر تعریف کرد، اما ویژگیها و خصوصیات آن که هر بازیگری از این تعریف اراده می‌کند؛ بطور قطع معنا و مفهوم تازه‌ای از امنیت رقم می‌زند که با سایر معانی اراده شده از سوی دیگر بازیگران، یکسان است (افتخاری، ۱۳۸۱: ۲۵).

۲-۴. اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی

۲-۴-۱. مرز و مرز نشینی

الف) مرز: آخرین حد قلمرو حاکمیت زمینی، هوایی و دریایی هر کشور را مرز می‌گویند. یا آخرین حد قلمرو زمینی، هوایی، دریایی و تحت الارض هر کشور را مرز گویند.

ب) مرز نشین: به کلیه اشخاصی که در عمق نوار مرز سکونت دائم داشته باشند اطلاق می‌گردد. مدت سکونت اشخاص اگر کمتر از شش ماه متوالی باشد، مرز نشین محسوب نخواهد شد. برخی از مهم‌ترین مشکلات و مسائل مناطق مرزی کردستان عبارت است از: «فقر و محرومیت شدید در مناطق مرزی که زمینه‌های مناسبی را برای ایجاد ناامنی، آلودگی به انواع جرائم فراهم می‌سازد»، «تحمیل هزینه‌های سنگین ایجاد امنیت توأم با تلفات جانی و کاهش امنیت این مناطق»، «پخش و اشاعه ناامنی توسط مهاجرین غیر قانونی، پناهندگان، قاچاقچیان و گروه‌های معاند»، «فقدان نظام تصمیم‌گیری منسجم، هماهنگ و کارآمد در مورد مناطق مرزی کردستان»، «ایجاد شکاف اجتماعی و تبعیض قومی و فرهنگی در این مناطق» (عندلیب، ۱۳۸۰: ۲۲۵).

۲-۴-۲. اشتغال مرز نشینان. نواحی مرزی استان کردستان به ویژه روستاهای مرزی شهرستان‌های بانه، سقز و مریوان به دلیل شرایط طبیعی و ماهیت توسعه نیافته اقتصادی، قادر به عرضه پتانسیل‌های کافی برای اشتغال نیستند و در زمره مناطق منزوی به شمار می‌روند. نتایج مطالعات میدانی در بسیاری از نواحی مرز نشین دنیا نشان داده است که مبادلات مرزی به شیوه قانونی (ایجاد بازارچه‌های مرزی و مناطق آزاد تجاری) محرک خوبی برای توسعه مبادلات کالایی و مزیت‌های رقابتی مناطق مرز نشین بوده و ضمن کمک به رفع معضل بیکاری و تقویت سطح درآمدها، بازوی محرکی برای رشد بازار تولید و سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند و بدین طریق می‌توانند جهت دهی دراز مدت اشتغال را طراحی نمایند (کلباسی، ۱۳۷۱: ۱۲۲).

۲-۴-۳. امنیت اشتغال. با افزایش رشد جمعیت در کشور و عدم تناسب در ایجاد شغل برای جوانان شاهد گسترش موج بیکاری در گستره‌ی وسیعی از اجتماع می‌باشیم. البته این موضوع در استان‌های مرزی بیشتر به چشم می‌خورد. استان‌هایی که سرمایه‌گذاری بخش‌های دولتی و بالادست بخش خصوصی در آنها بسیار کمتر از استان‌های مرکزی است و همین امر در نهایت موجب خروج نیروی جوان جویای کار از استان‌های مرزی و

هجوم بی رویه به شهرها می‌گردد. از سوی دیگر چنانچه مشاغلی نیز در این استان‌ها بوجود آید عموماً " با عدم ثبات مواجه است و جوانان بعثت عدم ثبات شغلی پس از مدت کوتاهی از کار بیکار می‌گردند، که نمونه‌های زیادی از این موارد را شاهد هستیم . در شهرهای مرزی چنانچه اشتغال و اقتصاد به‌عنوان دو مولفه‌ی تأثیرگذار بر معیشت مرزنشینان مورد توجه قرار گیرد و دولت از مشاغل ایجاد شده حمایت نماید نه تنها شاهد خروج نیروی جوان از شهرهای مرزی نخواهیم بود؛ بلکه موجب آبادانی هرچه بیشتر آن شهرها خواهیم بود.

به هر روی مسئولین کشور همراه با انجام کارهایی چون مبارزه با قاچاق کالا، قاچاق مواد مخدر و انسداد مرزها می‌بایست زمینه و بستر لازم را در ایجاد فرصت‌های پایدار اشتغال در شهرهای مرزی فراهم سازند، تا از آمار بیکاری شهرهای مرزی بکاهند. چراکه چنانچه در مناطق مرزی فقر و بیکاری وجود داشته باشد هر اندازه هم به بحث انسداد مرزها، دیواره‌های بتنی و تجهیزات نوین پرداخته شود بازهم جوابگوی نیاز مرزنشینان نخواهد بود . بنابراین با توسعه مناطق مرزی از طریق اقدامات اقتصادی و ایجاد اشتغال قطعا " امنیت حاکم خواهد شد (زرقانی، ۱۳۸۶: ۱۸۹).

۲-۴-۴. توسعه. توسعه در حقیقت به مثابه کوششی است به منظور نیل به تعادلی که تاکنون تحقق نیافته و یا راه حلی است در جهت رفع فشارها و مشکلاتی که پیوسته بین بخش‌های مختلف زندگی اجتماعی و انسانی وجود داشته و تجدید حیات می‌یابد (ازکیا، ۱۳۸۱: ۸). توسعه اقتصادی، عبارت است از روندی که طی آن تولید یا درآمد ملی یک کشور در طی یک دوره طولانی از طریق افزایش بازدهی سرانه افزایش پیدا کند . از دیدگاه مایکل تودارو^۱ توسعه مستلزم تغییرات اساسی در ساختار اجتماعی، طرز تلقی مردم، نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی و ریشه کن کردن فقر مطلق است (محمدپور، ۱۳۸۱: ۴). توسعه یافتگی اقتصادی مناطق مرزی و رفاه نسبی در این مناطق می‌تواند

^۱ . Michael Todaro

موجبات کاهش برخی از مشکلات مرزی از قبیل: قاچاق کالا، مواد مخدر، سرقت و ... را فراهم کرده از تخلیه جمعیتی مناطق مرزی جلوگیری نماید وجود محرومیت‌های شدید اقتصادی و میزان بالای بیکاری در مناطق مرزی در افزایش عبور غیر مجاز افراد، قاچاق کالا و سایر اموری که با امنیت منافع ملی کشورها در تضاد است در شکل‌گیری اقدامات توسعه‌ای از جمله بازارچه‌های مرزی مؤثر بوده است (همان: ۴). بر اساس تحقیقات انجام شده، امنیت و توسعه در مناطق مرزی با ضریب همبستگی بالا دارای رابطه ای مستقیم و دو سویه با یکدیگر می‌باشند. به گونه ای که هر اقدامی در فرایند تحقق توسعه تأثیرات مستقیمی در فرایند تحقق امنیت می‌گذارد و بالعکس. به این ترتیب مناطق دارای شاخص بالای توسعه از ضرایب امنیتی با لاتری نسبت به مناطق توسعه نیافته تر برخوردارند (عندلیب، ۱۳۸۰: ۱۹۶).

مهمترین پایه‌های نظری توسعه منطقه‌ای، که تا کنون مورد استفاده قرار گرفته است، متکی بر نظریه‌های مکان مرکزی والتر کریستالر^۱؛ نظریه قطب رشد پیه رو^۲؛ نظریه مرکز-پیرامون جان فریدمن^۳؛ و نظریه بازگشت تمرکز بوده است.

اگر چه این نظریه‌ها مستقیماً^۳ به موضوع مناطق مرزی نپرداختند، اما دیدگاه‌هایی نظری در رابطه با پدیده عدم تعادل منطقه‌ای مطرح ساختند که بر نظریه‌ها و دیدگاه‌های نظری مناطق مرزی تأثیر گذار بوده است.

از اولین نظریه‌های مربوط به توسعه منطقه‌ای و تفسیر کننده عدم تعادل منطقه‌ای می‌توان به نظریه های مکان مرکزی اشاره نمود. این نظریه که در سال ۱۹۳۳ بر اساس مطالعات «والتر کریستالر» در مناطق جنوب کشور فرانسه ارائه گردید، مبنای نظریه پردازی - های دیگر قرار گرفت.

^۱. Walter Christaller

^۲. Piero

^۳. John Friedman

امنیت عمومی شهرهای مرزی و لزوم ایجاد و حفظ آن یکی از مهمترین مسائل هر کشور می‌باشد. بدون تردید داشتن مرزهای کنترل شده و مناطق مرزی بدون تنش و بحران در برقراری امنیت و اعمال حاکمیت دولت در هر کشور، نقش کلیدی و هدایت کننده ای داشته و از سوء استفاده و دخالت‌های بیگانگان می‌کاهد. مناطق مرزی یکی از نقاط حساس کشور به شمار می‌روند. شناخت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی بر امنیت عمومی این مناطق از اساسی‌ترین نکات در درک آسیب‌پذیری‌های امنیتی به منظور جلوگیری از هرگونه تنش و کنش‌های ضد امنیتی به شمار می‌رود. این عامل باعث افزایش بی‌کاری گردیده و در نتیجه باعث شده تعداد زیادی از مرز نشینان به منظور امرار معاش به قاچاق کالا روی آورند.

مجموعه مسائل و مشکلات اقتصادی این مناطق ضمن فراهم آوردن بستر ارتکاب جرم و تردهای غیر مجاز به آن سوی مرز، تبعات سوء امنیتی را نیز به همراه دارد و برقراری نظم و کنترل این مناطق را با مشکلات و تهدیداتی رو به رو نموده است. به نظر می‌رسد که حفظ امنیت عمومی مناطق مرزی جزء با شناسایی عوامل مخل آن محقق نخواهد شد. بررسی‌ها نشان داده است که عواملی نظیر مشکلات اقتصادی، سیاسی و فرهنگی می‌توانند زمینه را برای بروز کنش‌های اعتراض آمیز فراهم ساخته و امنیت عمومی را دستخوش اختلال سازند (سعیدی و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۳۴).

در این خصوص سه نگرش متفاوت وجود دارد: نگرش قائل به تقدم امنیت بر توسعه؛ نگرش قائل به تقدم توسعه بر امنیت؛ نگرش قائل به درک متقابل توسعه و امنیت (عندلیب، ۱۳۷۹: ۱۳).

جدول شماره ۲: شاخص‌ها و متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق

شاخص	متغیر	ردیف
رونق اقتصادی مناطق مرزی	مستقل (اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی)	۱
درآمد پایدار		
بهبود وضعیت مسکن مردم مناطق مرزی		
توسعه اماکن عمومی		
توازن بین عرضه و تقاضا		
جذب و اشتغال بومیان محلی		
کاهش بیکاری		
پایداری شغلی مرزنشینان		
گرایش به گروهک‌ها به خاطر بیکاری		
تحرک و تنوع شغلی		
فعالیت در مشاغل غیر مستقیم		
کنترل مشاغل کاذب		
سرمایه‌گذاری افراد غیر بومی		
اعتماد عمومی	وابسته (امنیت عمومی)	۲
مشارکت عمومی		
احساس امنیت میان شهروندان		
انتظارات عمومی		
توانمندی پلیس		
رضایتمندی عمومی		

۳. روش

این پژوهش، با روش توصیفی و تحلیلی از نوع پیمایش است، که از طریق روش میدانی و با تکیه بر پرسشنامه محقق ساخته به گردآوری اطلاعات با هدف بررسی نقش اشتغال - زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی بر امنیت عمومی استان کردستان پرداخته است. جامعه آماری تحقیق عبارت است کلیه کارکنان مرزبانی، اطلاعات، انتظامی، آگاهی و سایر

کارشناسان در رشته‌های مختلف شاغل در بازارچه‌ها و پاسگاه‌های مرزی و همچنین ستاد انتظامی و مرزبانی شهرستان‌های بانه، سقز و مریوان (حدود ۳۰۰ نفر) بودند که از میان آنها ۱۷۱ نفر به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب (مرزبانی تعداد ۱۴ نفر، طبقه اطلاعات تعداد ۷۵ نفر، طبقه انتظامی تعداد ۲۷ نفر، طبقه آگاهی تعداد ۳۸ نفر و از طبقه سایر ۱۷ نفر) و جدول مورگان انتخاب شدند. برای روایی پرسشنامه از روش منطقی و پرس و جو از نظرات چهارده نفر از شناسان، خبرگان و اساتید در امور امنیت عمومی در بعد اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی استفاده شده و در روایی آن از ضریب آلفای کرونباخ سود برده شد، ده، که ضریب آن برابر با ۰/۷۹ بوده است. جهت بررسی ارتباط متغیرهای آزمون با یکدیگر از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که خروجی آن شامل مقدار همبستگی متغیرها و سطح معنی‌داری آزمون می‌باشد.

۴. فرضیه تحقیق

بین اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی با امنیت عمومی استان کردستان رابطه وجود دارد

۵. یافته‌ها

۵-۱. یافته‌های توصیفی: در پژوهش حاضر از تعداد ۱۷۱ نمونه انتخابی (نمونه آماری)؛ ۹۷/۷ درصد مرد و ۲/۳ درصد زن؛ ۵۰/۳ درصد پاسخگویان از افراد بومی استان و ۴۹/۷ درصد آنها از افراد غیر بومی ولی ساکن در استان بوده‌اند. ۱۸/۱ درصد از افراد شرکت‌کننده در نظر سنجی دارای تحصیلات غیر دانشگاهی (دیپلم و پایین‌تر) و ۸۱/۹ درصد از آنها دارای تحصیلات دانشگاهی (فوق دیپلم و بالاتر) بوده‌اند. سن پاسخگویان بین ۳۱ تا ۴۱ سال و به تعداد ۷۹ نفر و کمترین تعداد مربوط به افراد بالای ۵۱ سال می‌باشد که تعداد یک نفر می‌باشد.

جدول شماره ۳: آمار توصیفی «تأثیر درآمد پایدار بر امنیت عمومی»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	۱	۱	۰/۶۰	۰/۶	۰/۶
	۲	۸	۴/۷	۴/۷	۵/۳
	۳	۴۹	۲۸/۷	۲۸/۷	۳۳/۹
	۴	۸۳	۴۸/۵	۴۸/۵	۸۲/۵
	۵	۳۰	۱۷/۵	۱۷/۵	۱۰۰/۰
	Total	۱۷۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

جدول بالا که در خصوص این پرسش بوده که «بازارچه های مرزی تا چه اندازه بر درآمد پایدار (یکی از شاخص های توسعه اقتصادی) مرز نشینان نقش داشته و در امنیت عمومی استان مؤثر بوده اند؟» تعداد ۱ نفر معادل ۰/۶ درصد پاسخگویان دیدگاه (خیلی کم)؛ تعداد ۸ نفر معادل ۴/۷ درصد پاسخگویان دیدگاه (کم)؛ تعداد ۴۹ نفر معادل ۲۸/۷ درصد پاسخگویان دیدگاه (تا حدودی)؛ تعداد ۸۳ نفر معادل ۴۸/۵ درصد پاسخگویان دیدگاه (زیاد) و تعداد ۳۰ نفر معادل ۱۷/۵ درصد دیدگاه خیلی زیاد داشته اند.

جدول شماره: آمار توصیفی «تأثیر بهبود وضعیت مسکن بر امنیت عمومی»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	۱	۳	۱/۸	۱/۸	۱/۸
	۲	۲۱	۱۲/۳	۱۲/۳	۱۴/۰
	۳	۵۱	۲۹/۸	۲۹/۸	۴۳/۹
	۴	۵۹	۳۴/۵	۳۴/۵	۷۸/۴
	۵	۳۷	۲۱/۶	۲۱/۶	۱۰۰/۰
	Total	۱۷۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

بر اساس این جدول که در آن «بازارچه‌های مرزی تا چه اندازه در بهبود وضعیت مسکن مردم مناطق مرزی و افزایش امنیت عمومی استان نقش دارند؟» مورد پرسش قرار گرفته، نشان می‌دهد تعداد ۳ نفر معادل ۱/۸ درصد پاسخگویان دیدگاه (خیلی کم)؛ تعداد ۲۱ نفر معادل ۱۲/۳ درصد پاسخگویان دیدگاه (کم)؛ تعداد ۵۱ نفر معادل ۲۹/۸ درصد پاسخگویان دیدگاه (تا حدودی)؛ تعداد ۵۹ نفر معادل ۳۴/۵ درصد پاسخگویان دیدگاه (زیاد) و تعداد ۳۷ نفر معادل ۲۱/۶ درصد دیدگاه خیلی زیاد داشته‌اند.

جدول شماره ۵: آمار توصیفی «تأثیر توسعه اماکن عمومی بر امنیت عمومی»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	۱	۵	۲/۹	۲/۹	۲/۹
	۲	۱۰	۵/۸	۵/۸	۸/۸
	۳	۴۶	۲۶/۹	۲۶/۹	۳۵/۷
	۴	۶۴	۳۷/۴	۳۷/۴	۷۳/۱
	۵	۴۶	۲۶/۹	۲۶/۹	۱۰۰/۰
	Total	۱۷۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

جدول فوق که با تاکید بر پرسش «بازارچه‌های مرزی تا چه اندازه در توسعه اماکن عمومی مانند: ساخت هتل، رستوران، گردشگاه و تفرجگاهها و ... و نهایتاً "تولید امنیت عمومی استان نقش دارند؟» تنظیم گردیده نشان می‌دهد که تعداد ۵ نفر معادل ۲/۹ درصد پاسخگویان دیدگاه (خیلی کم)؛ تعداد ۱۰ نفر معادل ۵/۸ درصد پاسخگویان دیدگاه (کم)؛ تعداد ۴۶ نفر معادل ۲۶/۹ درصد پاسخگویان دیدگاه (تا حدودی)؛ تعداد ۶۴ نفر معادل ۳۷/۴ درصد پاسخگویان دیدگاه (زیاد) و تعداد ۴۶ نفر معادل ۲۶/۹ درصد دیدگاه خیلی زیاد داشته‌اند.

به استناد پرسش‌های مطرح شده در بالا معلوم می‌شود که «بین رفاه و توسعه اقتصادی مرز نشینان و امنیت عمومی استان کردستان رابطه وجود دارد». به طور کلی و از طریق تجمیع

پاسخ ها معلوم گردید که ۱۸ درصد از پاسخگویان در حد کم و خیلی کم؛ ۳۱ درصد دارای دیدگاه تا حدودی؛ و ۴۹ درصد در حد زیاد و خیلی زیاد بودند. برخی یافته‌های توصیفی دیگر این تحقیق عبارت است از: قریب به ۵۰٪ پاسخگویان معتقد به این بودند که رفاه و توسعه اقتصادی تأثیر زیادی بر امنیت عمومی استان دارد و بیش از ۳۰٪ پاسخگویان معتقد به این بودند که رفاه و توسعه اقتصادی بر امنیت عمومی استان تأثیر دارد. بر همین اساس می‌توان ادعا کرد که با توجه به این که بیش از ۸۰٪ از افراد جامعه آماری تأثیر مثبت رفاه و توسعه اقتصادی مرز نشینان بر امنیت عمومی را تأیید کرده‌اند، پس بین توسعه و رفاه اقتصادی با امنیت عمومی استان کردستان رابطه معناداری وجود دارد.

۲-۵. یافته‌های تحلیلی: در این تحقیق برای سنجش متغیرهای تحقیق از دو آزمون تی تست^۱ و همبستگی پیرسون استفاده شده است.

جدول شماره ۶: One-Sample Statistics

خطای معیار میانگن	انحراف معیار	میانگین داده ها	تعداد داده ها	تاثیر اشتغال مرز نشینان و توسعه اقتصادی مناطق مرزی بر امنیت عمومی استان کردستان
۰/۴۹۹۸	۰/۶۵۳۵۹	۳/۷۷۷۱	۱۷۱	

جدول شماره ۷: One-Sample Test

Test Value = 3					تاثیر اشتغال مرز نشینان و توسعه اقتصادی مناطق مرزی بر امنیت عمومی استان کردستان
با فاصله اطمینان ٪ ۹۵		اختلاف داده ها از عدد آزمون	سطح معنی دار تا سه رقم اعشار	درجه آزادی	
حد بالا	حد پایین				
۰/۸۷۵۷۵	۰/۶۷۸۴۵	۰/۷۷۷۱۳	۰/۰۰۰	۱۷۰	۱۵/۴۴۲

¹ t-test

با توجه به این که میانگین داده های نمونه ۳/۷۷۷۱ می باشد و بزرگتر از عدد ۳ می باشد و اختلاف معنی داری با عدد ۳ دارد (۰/۷۷۷۱۳) و همچنین می توان گفت سطح معنی دار تا سه رقم اعشار مقدار صفر محاسبه گردیده است و کوچکتر از $\alpha = 0.05$ است. پس فرضیه تحقیق مورد تایید می باشد یعنی بین اشتغال مرزنشینان و توسعه اقتصادی مناطق مرزی با امنیت عمومی استان کردستان رابطه وجود دارد.

میزان همبستگی بین متغیرها. با توجه به سطح معنی داری آزمون که مقدار صفر محاسبه شده است نشان دهنده ارتباط همبستگی بین دو متغیر می باشد و از طرفی مقدار بر اساس جدول ذیل همبستگی عدد ۰/۴۷۳ محاسبه شده است و این بیانگر رابطه مستقیم متوسط دارد (زیرا مقدار همبستگی مثبت و بین فاصله $(\pm 0.06 - \pm 0.03)$ می باشد).

جدول شماره ۸: Correlations

نقش اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی	امنیت عمومی		
۰/۴۷۳**	۱	همبستگی پیرسون	امنیت عمومی (متغیر وابسته)
۰/۰۰۰		سطح معنی داری دوطرفه	
۱۷۱	۱۷۱	تعداد نمونه	
۱	۰/۴۷۳**	همبستگی پیرسون	نقش اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی
	۰/۰۰۰	سطح معنی داری دوطرفه	
۱۷۱	۱۷۱	تعداد نمونه	

۵-۲-۱. نتیجه آزمون

همانطور که در جداول ذیل مشاهده می گردد از نظر پاسخگویان، میزان اشتغال زایی و خصوصاً جذب و اشتغال بومیان محلی بیشترین تأثیر و سرمایه گذاری افراد غیربومی نسبت به سایر متغیرها کمترین تأثیر و رونق اقتصادی در منطقه به عنوان بیشترین عامل تأثیرگذار و توازن بین عرضه و تقاضای کالا نسبت به سایر عوامل کمترین تأثیر بر امنیت عمومی استان کردستان دارد.

نکته؛ بیش ۸۵٪ از پاسخگویان معتقد به این بودند که اشتغال زایی و توسعه اقتصادی در منطقه تأثیر زیادی بر امنیت عمومی استان دارد. در نتیجه: می توان اعلام کرد که بین اشتغال زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی با امنیت عمومی است ان کردستان رابطه معنا داری وجود دارد و افراد جامعه آماری با درصد قابل توجه ای تأثیر مثبت اشتغال زایی و توسعه اقتصادی مناطق مرزی بر امنیت عمومی را تأیید نموده اند.

جدول شماره ۹: اثرات اشتغال زایی بر امنیت عمومی

متغیرهای اشتغال زایی بر امنیت عمومی	میانگین نمونه	انحراف معیار
میزان اشتغال زایی	۸۰/۲٪	۰/۷۷۸
پایداری شغلی مرزنیسان	۷۷/۶٪	۰/۸۸۳
سرمایه گذاری افراد غیر بومی	۶۸/۲٪	۰/۹۱۲
جذب و اشتغال بومیان محلی	۷۹/۶٪	۰/۸۱۱
فعالیت در مشاغل غیر مستقیم	۷۳/۶٪	۰/۸۴۵
کنترل مشاغل کاذب	۷۱/۴٪	۰/۹۵۸
کاهش بیکاری	۷۷/۸٪	۰/۹۷۰
گرایش به گروهک ها به خاطر بیکاری	۷۷٪	۱/۰۲۹
متغیرهای توسعه اقتصادی بر امنیت عمومی	میانگین نمونه	انحراف معیار
رونق اقتصادی در منطقه	۳۹/۸٪	۰/۸۲۶
توازن بین عرضه و تقاضای کالا	۳۶/۹٪	۰/۸۲۱
درآمد پایدار	۳۷/۸٪	۰/۸۱۰
بهبود وضعیت مسکن	۳۶/۲٪	۱/۰۱۳
توسعه اماکن عمومی	۳۸/۰٪	۱/۰۰۰

۶- نتیجه گیری

نتایج تحلیلی تحقیق حاضر حاکی از آن است که تعداد ۱۲/۹۵ درصد پاسخگویان دارای دیدگاه (کم و خیلی کم)؛ تعداد ۳۴/۲ درصد دارای دیدگاه تا حدودی و تعداد ۵۶/۵

درصد دارای دیدگاه (زیاد و خیلی زیاد) نسبت به وجود رابطه میان متغیرهای فرضیه بوده - اند. همان گونه که در مفاهیم نظری تحقیق آمده است نواحی مرزی استان کردستان به ویژه روستاهای مرزی شهرستان‌های بانه، سقز و مریوان به دلیل شرایط طبیعی و ماهیت توسعه نیافته اقتصادی، قادر به عرضه پتانسیل های کافی برای اشتغال نیستند و در زمره م ناطق منزوی به شمار می‌روند.

نتایج آماری تحقیق حاضر حاکی از آن است که فقط تعداد ۷/۹ درصد از افراد جامعه آماری معتقد به عدم رابطه اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی در مناطق مرزی با امنیت عمومی استان هستند و بیش از ۹۰٪ افراد جامعه آماری به رابطه میان اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی با امنیت عمومی استان نظر مثبت داده و صراحتاً " این رابطه را تأیید نموده و بیان کردند که اگر معضل بیکاری در مناطق مرزی بر طرف گردد و مرزنشینان از حداقل رفاه اقتصادی بهره مند شوند امنیت عمومی استان به مراتب وضعیت بهتری خواهد داشت. در مطالعات پیشینان، یافته‌های زیادی به دست آمده که به اختصار به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- * بازارچه‌های مرزی باعث ایجاد اشتغال مستقیم و غیر مستقیم گردیده که این میان سهم اشتغال غیر مستقیم به مراتب بیشتر از اشتغال مستقیم می‌باشد.
- * فعالیت در بازارچه‌های مرزی باعث افزایش درآمد مرزنشینان گردیده که در این میان درصد کمی بیشترین درآمد و سهم اکثریت به مراتب کمتر می‌باشد.
- * استقرار بازارچه مرزی و ایجاد اشتغال برای ساکنین مرزنشین تا حدودی توانسته است از خیل عظیم مهاجران روستایی به شهر بکاهد در این راستا ایجاد بازارچه‌های مرزی نقطه عطفی در تولید، ایجاد اشتغال، تثبیت جمعیت مرزنشین، افزایش درآمد و توسعه پایدار محسوب می‌شود و همکاری‌های متقابل منطقه ای را افزایش می دهد که نمونه بارز آن همکاری متقابل بین دو کشور ایران و عراق است.

* اشتغال چه بصورت مستقیم و چه بصورت غیر مستقیم چون ساکنین مرز را به لحاظ تأمین امرار معاش خانواده حتی الامکان راضی نگه داشته و از طرفی فرصت ارتکاب جرائم مختلف را از افراد سودجو و فرصت طلب می گیرد لذا تأثیر زیادی بر امنیت عمومی داشته است.

* بازارچه‌های مرزی در ارتقاء وضعیت اجتماعی و ایجاد احساس امنیت عمومی در مناطق مرزی موفقیت نسبتاً مناسبی داشته‌اند ولی در بحث کاهش قاچاق کالا و ارتقاء وضعیت اقتصادی در حد متوسط بوده‌اند.

* بازارچه‌های مرزی پتانسیل بالایی در افزایش امنیت و توسعه پایدار نواحی پیرامون خود دارند و توانسته‌اند در توسعه نواحی پیرامون خود تأثیر مثبت بگذارند که این امر بستر لازم را برای افزایش امنیت در ابعاد مختلف فراهم آورده است.

* مهمترین عامل وقوع جرائم مرزی چربیدن ریسک و به خطر انداختن خود در قبال وارد کردن کالاهای غیر قانونی و غیر مشروع می باشد.

* نتایج مطالعات میدانی در بسیاری از نواحی مرزنشین دنیا نشان داده است که مبادلات مرزی به شیوه قانونی (ایجاد بازارچه‌های مرزی و مناطق آزاد تجاری) محرک خوبی برای توسعه مبادلات کالایی و مزیت‌های رقابتی مناطق مرزنشین بوده و ضمن کمک به رفع معضل بیکاری و تقویت سطح درآمدها، بازوی محرکی برای رشد بازار تولید و سرمایه گذاری محسوب می شوند و بدین طریق می توانند جهت دهی دراز مدت اشتغال را طراحی نمایند.

* سطح قابل توجهی از نیازهای مردم مرزنشین از طریق مبادلات مرزی تأمین می شود و هدف از تأسیس بازارچه‌های مرزی توسعه روابط تجاری با کشورهای همسایه و ایجاد اشتغال و امنیت می توان عنوان نمود.

بر اساس آن یافته‌ها، اسماعیل زاده و سایرین از کار تحقیقاتی خود به این نتیجه دست یافتند که بازارچه‌های مرزی باعث ایجاد اشتغال مستقیم و غیر مستقیم در توسعه

شهری (حمل و نقل بار و مسافر، عملیات بارگیری و ...) شده است. اشتغال چه بصورت مستقیم و چه بصورت غیر مستقیم چون ساکنین مرز را به لحاظ تأمین امرار معاش خانواده حتی الامکان راضی نگه داشته و از طرفی فرصت ارتکاب جرائم مختلف را از افراد سودجو و فرصت طلب می‌گیرد لذا تأثیر زیادی بر امنیت عمومی داشته است. نتایج مطالعات میدانی در بسیاری از نواحی مرز نشین دنیا نشان داده است که مبادلات مرزی به شیوه قانونی (ایجاد بازارچه‌های مرزی و مناطق آزاد تجاری) محرک خوبی برای توسعه مبادلات کالایی و مزیت‌های رقابتی مناطق مرز نشین بوده و ضمن کمک به رفع معضل بیکاری و تقویت سطح درآمدها، بازوی محرکی برای رشد بازار تولید و سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند و بدین طریق می‌توانند جهت دهی دراز مدت اشتغال را طراحی نمایند. در نهایت محقق در مقایسه نتایج بدست آمده از تحقیق حاضر با تحقیق پیشینیان و همچنین نتایج مطالعات میدانی انجام گرفته در سراسر دنیا با قطع و یقین و به صراحت اعلام می‌کند که اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی و به نحوی سرگرم نمودن مردمان مناطق مرزی تأثیر زیادی در امنیت عمومی استان کردستان دارد.

بر اساس بررسی‌ها و مطالعات صورت گرفته توسط اندیشمندان، امنیت و توسعه در مناطق مرزی با ضریب همبستگی بالا، دارای رابطه‌ای مستقیم و دو سویه با یکدیگر می‌باشد. به این گونه که مناطق دارای شاخص‌های بالای توسعه، از ضریب امنیتی بالاتری نسبت به مناطق توسعه نیافته برخوردارند. در نتیجه به استناد یافته‌های تحقیق حاضر و مطالعات پیشینیان می‌توان گفت که به هر اندازه مردم در مناطق مرزی در رفاه و آسایش باشند بر میزان امنیت عمومی افزوده خواهد شد.

۷. پیشنهادها: با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش و راهی که محقق برای رسیدن به نتایج طی نموده و نتایجی که به دست آورده است، پیشنهادهای مختلفی در خصوص تحقیقات آینده، تحقیقات نظری و کاربردی مطرح گردیده، که در اینجا تنها به آن دسته از پیشنهادات اشاره می‌گردد که برای پلیس کاربردی‌ترند.

نظر به این که اشتغال از جمله مهم اهداف بازارچه ها و نیز یافته های این تحقیق (مبنی بر وجود رابطه میان اشتغال بومی و تاسیس بازارچه) می باشد، لذا برای تشویق سرمایه گذار ان بخش خصوصی به منظور ایجاد واحدهای صنعتی - تولیدی در نواحی مرزی و اطراف بازارچه های مرزی باید زمینه های توسعه اقتصادی را فراهم نمود.

دوم، راه اندازی و حمایت از بخش های کار آفرینی برای ایجاد مشاغل بومی در مناطق مرزی و جذب بومیان محلی (با توجه به یافته این تحقیق در خصوص اشتغال بومیان به سبب بازارچه های مرزی) می تواند هم بر ایجاد و گسترش انواع مشاغل و هم بر ارتقاء امنیت تأثیر داشته باشد.

توسعه بازارچه های مرزی دائم و استفاده از ظرفیت های موجود در بازارچه ها و تلاش جهت تبدیل نمودن این بازارچه ها به مناطق آزاد تجاری و ارتقاء امنیت عمومی استان. تأسیس بازارچه های مرزی موقت با توجه به طولانی بودن عمق نوار مرزی و دارا بودن ظرفیت لازم در استان کردستان که تأثیر بسزایی در اشتغال زایی و تولید امنیت عمومی داشته است.

جذب و بکارگیری بومیان محلی در مشاغل ایجاد شده در اثر بازارچه های مرزی که خود رابطه نزدیکی با امنیت عمومی منطقه داشته.

به استناد نتایج تحقیق، در مناطق مرزی یکی از مهمترین عوامل پیوستن مردم به گروهک های مخالف بیکاری و نداشتن شغل پایدار می باشد. لذا پیشنهاد می گردد با برنامه ریزی های میان مدت و بلند مدتی در راستای توسعه و مدیریت کارآمد در بازارچه ها نسبت به رفع بیکاری اقدام گردد. این موضوع به بالا بردن مشروعیت و محبوبیت پلیس و البته در کل، نظام اسلامی تأثیر می گذارد.

حمایت از تجار و صادرکنندگان بومی مناطق مرزی و تأکید در به کارگیری افراد بومی در امور مربوط به بازارچه.

با توجه به برخی آثار منفی بازارچه‌های مرزی به سبب مسایل بهداشتی، گمرکی و محیط زیستی، ضرورت دارد تا به طور مداوم جلساتی با حضور نمایندگان سازمان های دولتی (مانند بهداشت، وزارت اقتصاد و محیط زیست و غیره) صورت گیرد تا از این طریق مشکلات و موانع موجود در خصوص بازارچه های مرزی روز به روز کاهش یافته، بر امنیت عمومی منطقه افزوده شود.

منابع

- احمدی، فریدون (۱۳۹۱). بررسی میزان موفقیت بازارچه‌های مرزی در تحقق اهداف تعیین شده برای آنان، پروژه تحقیقاتی، دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان کردستان.
- ازکیا، مصطفی (۱۳۸۱). بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان، علوم اجتماعی، شماره ۱۷.
- اسماعیل‌زاده، خالد و شمسی، هژیر و حسن‌زاده، ناصر (۱۳۹۲). ارزیابی جایگاه بازارچه‌های مرزی در امنیت و توسعه پایدار شهرهای مرزی، مطالعه موردی: شهرستان سردشت. پروژه تحقیقاتی، دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان آذربایجان غربی.
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۱). معمای امنیت عمومی، درآمدی بر جایگاه تازه پلیس در جامعه تهران: دانشگاه علوم انتظامی
- افتخاری، اصغر (۱۳۸۴). جزوه درس شناخت تهدیدات امنیت، تهران، مباحث دوره دکترای دانشگاه عالی دفاع ملی.
- چلبی، مسعود (۱۳۷۵). جامعه‌شناسی نظم. تهران: انتشارات نشر نی.
- حیدری، محمد (۱۳۸۴). ساختار امنیتی شهرها و مناطق مرزی (چاپ اول) تهران: انتشارات دانشکده پلیس مرزی و انتظامی ناجا.
- ربیعی، علی (۱۳۸۳). مطالعات امنیت ملی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.

- زرقانی، سیدهادی (۱۳۸۶). مقدمه ای بر شناخت مرزهای بین المللی (چاپ اول)، تهران: انتشارات معاونت پژوهش دانشگاه علوم انتظامی ناجا.
- زینی اردکانی، حسین و حسین ابراهیمی، ۱۳۹۱، نقش مرزی و امنیت، چالشها و رهیافتها، زاهدان، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- سعیدی، علی اصغر و اسماعیل زاده، خالد و سحابی، جلیل (۱۳۹۲). جامعه شناسی اقتصادی بازارچه‌های مرزی. تهران: انتشارات عصر دانش ماد.
- صادقی، رضا (۱۳۸۶). ساختار امنیت کشور، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، معاونت تربیت و آموزش.
- عندلیب، علیرضا (۱۳۷۹). آمایش مناطق مرزی. رساله دکتری منتشر نشده. رشته شهر سازی دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران. تهران.
- عندلیب، علیرضا (۱۳۸۰). نظریه پایه و اصول آمایش مرزی جمهوری اسلامی ایران. تهران: دوره عالی جنگ. تهران.
- قادری حاجت، مصطفی (۱۳۸۸). تبیین نقش بازارچه های مرزی در امنیت و توسعه پایدار نواحی پیرامون مطالعه موردی: بازارچه های مرزی استان خراسان جنوبی، پروژه تحقیقاتی، دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان خراسان جنوبی.
- قالیباف، محمدباقر؛ یاری شگفتی، اسلام و رمضان زاده لسبویی، مهدی (۱۳۸۴). تأثیر ابعاد سرمایه اجتماعی بر امنیت مرزها، مطالعه موردی: بخش مرزی نوسود شهرستان پاوه استان کرمانشاه. فصلنامه بین المللی ژئوپولیتیک، سال چهارم، شماره ۲.
- کلباسی، ناهید (۱۳۷۰). مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران در دیدگاه اقتصادی. تهران: مجله پژوهشها و سیاست های اقتصادی، شماره ۱.
- محمدپور، علی (۱۳۸۱). بازگشایی مرزها و تأثیر آن بر مناطق مرزی، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی، دانشگاه تربیت مدرس.
- معین، محمد (۱۳۷۵). فرهنگ فارسی (چاپ نهم). تهران: انتشارات امیر کبیر.

- ملایی، کامبیز (۱۳۸۹). مرز و تأثیرات آن بر جرائم از دیدگاه جامعه شناسی انحرافات، با تأکید بر رویکرد پیشگیری از قاچاق کالا، پروژه تحقیقاتی، دفتر تحقیقات کاربردی انتظامی استان کردستان.
- واتقی، قاسم (۱۳۸۰). تدابیر و سیره امام علی (ع) در تأمین امنیت اجتماعی. تهران: مرکز تحقیقات و پژوهش‌های ناجا.

